

«Δεν φτάνει που δουλεύουμε,

θα μας πιάσουν και τον κώλο;»

Η εισήγηση αυτή γίνεται στα πλαίσια του διημέρου συνάντησης που διοργανώνει η ΛΟΥΠΑ-κοινότητα συνάντησης και αγώνα φοιτητριών-ανέργων-επισφαλών-ανέργων-χαμένων παιδιών, στην κατάληψη Φάμπρικα Υφανέτ. Αφορμή για το κάλεσμα αποτέλεσε ο αγώνας του αυτόνομου σχήματος ιστορικού-αρχαιολογικού που έτρεξε τον Δεκέμβρη του 2016 στη Θεσσαλονίκη ως απάντηση σε περιστατικό σεξουαλικής επίθεσης σε μία από εμάς στον χώρο εργασίας της τον Οκτώβρη.

τα γεγονότα

Το περιστατικό εκτυλίσσεται σε ένα πλαίσιο καθ' όλα συνηθισμένο: Πρωταγωνίστρια μια από εμάς, φοιτήτρια, που, μετά από χαμένες ώρες στην αναζήτηση δουλειάς για να καλύψει το κόστος ζωής της, γίνεται και εργαζόμενη με πολλαπλά καθήκοντα στον κλάδο των ακουστικών βαρηκοΐας. Στην άλλη πλευρά, ένα αφεντικό, ένας καθημερινός άνδρας: Έλληνας πολίτης, σύζυγος, πατέρας, κλπ. Η σχέση δομείται σύμφωνα με τα επιβεβλημένα εργασιακά πρότυπα: ανασφάλιστη εργασία, ελαστικά ωράρια, ανάθεση πολλαπλών αρμοδιοτήτων – όλα επενδυμένα με τα συνηθισμένα επιχειρήματα των αφεντικών πως πρέπει να παλεύουμε μαζί (!) για το καλό της επιχείρησής «μας» (!) που συγκαλύπτουν την εργασιακή εκμετάλλευση από μέρους της εργοδοσίας. Τελικά, ξεκινά μια σεξιστική επιθετική συμπεριφορά, που περιλαμβάνει σεξιστικά σχόλια, προτροπές για αλλαγή ντυσίματος, ώστε να προσελκύσει περισσότερη πελατεία, «αθώα» αγγίγματα και άλλες συμπεριφορές αρρενωπής επιβολής. Σταδιακά, γίνεται όλο και πιο έντονη η επίθεση, με αποτέλεσμα τη ρητή εναντίωση της εργαζόμενης σε τέτοιου είδους συμπεριφορές και την προσπάθεια οριοθέτησης της σχέσης ως ξεκάθαρα και αποκλειστικά εργασιακής. Ο καθημερινός προοδευτικός Έλληνα, από την άλλη, διατείνεται πως οι προθέσεις και οι πράξεις του συμβαδίζουν με τις αντιλήψεις της εκσυγχρονισμένης ελληνικής κοινωνίας (για το συγκεκριμένο ήμασταν σίγουρες ούτως ή άλλως...) και την κατηγορεί για συντηρητισμό. Το ποτήρι ξεχείλισε όταν, παρά τις επανειλημμένες αντιδράσεις και εναντιώσεις της εργαζόμενης σε τέτοιου είδους πατριαρχικές συμπεριφορές που επιβάλλονται και κυριαρχούν πάνω μας, αποφάσισε να παραβιάσει με ακόμα μεγαλύτερη επιθετικότητα τον χώρο της, παραβιάζοντας τα όρια που η ίδια έχει θέσει ξεκάθαρα.

το ιστορικό του αγώνα

Το περιστατικό της σεξουαλικής επίθεσης δημιούργησε έναν κύκλο συζητήσεων στο σχήμα μας, με σκοπό τόσο να επεξεργαστούμε συλλογικά την επίθεση σε πρώτο χρόνο, όσο και να διαμορφώσουμε μία σειρά δράσεων ως απάντηση. Παρόλο που ως σχήμα επεξεργαστήκαμε το ζήτημα και διατυπώσαμε με ξεκάθαρο τρόπο τη θέση μας απέναντι στις σεξιστικές επιθέσεις που εντοπίζονται σε όλο το φάσμα των κοινωνικών σχέσεων, από τους χώρους εργασίας μέχρι τις κρεβατοκάμαρες, η νομική διευθέτηση του ζητήματος επηρέασε τον τρόπο παρέμβασής μας.

Οι νομοθεσίες και οι ορολογίες (βλ. «σεξουαλική παρενόχληση»), λειτουργούν με τον χαρακτήρα της διαμεσολάβησης και της εξομάλυνσης των κοινωνικών αντιθέσεων, αγνοώντας το βίωμά μας και ορίζοντάς το ως μεμονωμένο περιστατικό, απαλλαγμένο από κάθε πολιτικό και κοινωνικό συσχετισμό. Εμείς αντιλαμβανόμενες τις σεξιστικές επιθέσεις όχι ως κάτι προσωπικό, αλλά ως μια ακόμα σχέση εξουσίας που δομείται μέσα στο υπάρχον σύστημα και μας καταπιέζει όλες, αποφασίσαμε να μην ακολουθήσουμε την ατομική συνταγή αντιμετώπισης.

Η «σεξουαλική παρενόχληση», όπως κατ' ευφημισμό έχει κατοχυρωθεί στο ποινικό λεξιλόγιο, απαιτεί μια σειρά αποδεικτικών στοιχείων (τα οποία σπάνια υπάρχουν ή επαρκούν), ώστε να πειστούν οι αρμόδιοι κρατικοί υπάλληλοι και οι δικαστές ότι έχουμε υποστεί βία στη δουλειά. Ξέραμε εξ αρχής, εξάλλου, ότι δεν θα μας ικανοποιούσε μια δικαστική

διαμάχη με το αφεντικό και μια πιθανή «δικαίωση», αφού δικαίωση συνεπάγεται μόνο καταβολή κάποιου χρηματικού ποσού. Επιπλέον, το να διεκδικηθούν ταυτόχρονα τόσο τα δεδουλευμένα όσο και η αποζημίωση για την επίθεση δεν ήταν δυνατόν με όρους νομικής στρατηγικής, καθώς στο δικαστήριο η διεκδίκηση αποζημίωσης για «σεξουαλική παρενόχληση» πολλές φορές εκλαμβάνεται ως εκβιασμός προς το αφεντικό για την καταβολή των δεδουλευμένων. Το νομοθετικό πλαίσιο αναπόφευκτα δημιούργησε δύο διαχωρισμένες σφαίρες. Επειδή δεν θέλαμε να επιλέξουμε το ένα ή το άλλο, αποφασίσαμε να τρέξουμε το ζήτημα της σεξουαλικής επίθεσης με κινηματικούς όρους, και το ζήτημα της καταβολής αποζημίωσης, δώρων Πάσχα-Χριστουγέννων και υπερωριών με θεσμικούς.

Διαμορφώσαμε μια σειρά παρεμβάσεων με χαρακτήρα προπαγανδιστικό, οι οποίες προηγούνταν χρονικά της επιθεώρησης εργασίας. Αυτό περιμέναμε ότι θα λειτουργούσε και ως μοχλός πίεσης για το αφεντικό, ώστε να καταβληθούν όσα διεκδικούσαμε. Ύστερα από τις πρώτες εσωσηματικές μας συζητήσεις και ζυμώσεις, έγινε ενημέρωση και στα υπόλοιπα αυτόνομα σχήματα για συμμετοχή στον αγώνα, αλλά και σε άλλες συλλογικότητες της πόλης. Οι παρεμβάσεις που ορίστηκαν χρονικά ήταν μια μικροφωνική μέσα στον χώρο του πανεπιστημίου με μοιράσματα του κειμένου για τη σεξουαλική επίθεση, αλλά και για τον βιασμό φοιτήτριας μέσα στο ΑΠΘ¹ που είχε συμβεί την ίδια περίοδο. Η επιλογή του ΑΠΘ ως τόπου παρέμβασης έγινε καθώς ήταν το πεδίο δραστηριοποίησής μας, και το αντιλαμβανόμαστε ως τμήμα του κοινωνικού εργοστασίου που παράγει και αναπαράγει εξουσιαστικές σχέσεις, και όχι αποκομμένο από την κοινωνική πραγματικότητα. Η δεύτερη προγραμματισμένη μικροφωνική στο κέντρο της πόλης και σε κοντινή απόσταση από το μαγαζί του αφεντικού ακυρώθηκε, αφού η βροχή και το κρύο λειτούργησαν αποτρεπτικά. Ως κλιμάκωση του αγώνα είχαμε ορίσει την πορεία, που θα πραγματοποιούταν σε δρόμους στο κέντρο της πόλης. Παράλληλα με όλα αυτά, έγινε και η καταγγελία στην επιθεώρηση εργασίας με αναφορά και στη σεξουαλική επίθεση. Η αντιμετώπιση της υπαλλήλου ήταν σχεδόν επιθετική, με ένα υποβόσκον γέλιο, και αποθαρρυντική, αφού μας είπε ότι οι επιθέσεις αυτές δεν μπορούν να ποινικοποιηθούν και να «κερδηθούν», αν δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία. Με μια διάθεση αμφισβήτησης μάς αποθάρρυνε να μιλήσουμε ανοιχτά για το ζήτημα, προσπαθώντας έμμεσα να ενοχοποιήσει τη δική μας πλευρά. Στις επόμενες συζητήσεις με τον δικηγόρο, οι οποίες γίνονταν με βάση κάθε φορά τα καινούργια δεδομένα, προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν δικαστικές εμπλοκές, έληξε το θεσμικό κομμάτι. Η αποσιώπηση του ονόματος του αφεντικού έγινε για να αποφευχθεί ο κίνδυνος να μας τρέξει δικαστικά για συκοφαντική δυσφήμιση, εφόσον η καταγγελία για «σεξουαλική παρενόχληση» και η ταυτόχρονη διεκδίκηση αποζημίωσης, για τους κρατικούς φορείς συνεπάγεται απόπειρα εκβιασμού, άρα ποινικό αδίκημα. Επίσης, κάναμε αυτήν την επιλογή και με μια διάθεση το περιστατικό να απαγκιστρωθεί από το προσωπικό και να διευρυνθεί σε ένα συλλογικό πλαίσιο, που να μας περιλαμβάνει όλες. Η απόφασή μας να πραγματοποιήσουμε πορεία στο κέντρο της πόλης προέκυψε μέσα από την ανάγκη και την επιθυμία μας να μιλήσουμε ανοιχτά για τα ζητήματα σεξουαλικών επιθέσεων. Προέκυψε μέσα από τον θυμό και την απόγνωση που μας δημιουργούν οι επιβολές της πατριαρχικής ετεροκανονικής και σεξιστικής κοινωνίας. Αξιοποιήσαμε τον θυμό και τον μετατρέψαμε σε μια δημιουργική δύναμη αποτελούμενη από συσπειρώσεις υποκειμένων με έναν κοινό στόχο: την εναντίωσή μας στις πατριαρχικές αυτές καταπιέσεις που διέπουν όλο τον κοινωνικό ιστό, καταπιέσεις που μας οριοθετούν, μας παραγκωνίζουν, μας υποτιμούν, μας ασκούν βία, μας ορίζουν ως μηχανές αναπαραγωγής, ως αντικείμενα σεξουαλικής ηδονής, νοικοκυρές, ετεροπροσδιοριζόμενες πάντα από έναν άντρα, σύζυγο ή πατέρα.

αντισεξιστικός ή εργατικός αγώνας;

Συζητώντας απολογιστικά μεταξύ μας σε σχέση με τον αγώνα που τρέξαμε, και προσπαθώντας να επεξεργαστούμε συζητήσεις και κριτικές που ακούσαμε από συντρόφισσες και συντρόφους, μας απασχόλησε το εάν ήταν τελικά κυρίως αντισεξιστικός ή εργατικός ο αγώνας.

---

¹ Την ίδια περίοδο είχε συμβεί βιασμός φοιτήτριας στο ΑΠΘ, ο οποίος ενεργοποίησε μια σειρά σεξιστικών και ρατσιστικών λόγων τόσο σε μιντιακό επίπεδο, όσο και από πλευράς μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας. Για περισσότερα βλ. το κείμενο του σχήματος: <http://autonomohistarch.espinblogs.net/files/2016/11/%CE%B2%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-1.pdf>

Η ιδιαίτερη πτυχή στον αγώνα που τρέξαμε ήταν η έμφυλη διάστασή του. Όχι επειδή πρώτη φορά συνέβη και αφεντικός επιτέθηκε σεξουαλικά σε εργαζόμενη, αλλά επειδή το γεγονός αυτό αποτέλεσε την αφορμή και το σημείο αιχμής του αγώνα. Αυτό ήταν το περιστατικό που προκάλεσε τον εξαναγκασμό της εργαζόμενης σε παραίτηση. Ελλείπει σωματείου στον κλάδο και θέλοντας να στηρίξουμε τη συντρόφισσά μας, το γεγονός αυτό αποτέλεσε αφορμή για να ξανακάνουμε συνέλευση ως αυτόνομο σχήμα σε μία περίοδο που είχαμε σχεδόν όλες αποφοιτήσει και το σχήμα μας είχε σταματήσει να συναντιέται από το καλοκαίρι. Έτσι, λοιπόν, ξαναβρεθήκαμε σε συνελεύσεις και αποφασίσαμε πως θα διεκδικήσουμε τα πάντα, δηλαδή δώρα Πάσχα και Χριστουγέννων, υπερωρίες και αποζημίωση απόλυσης.

Πίσω στον Δεκέμβρη, δεν διαχωρίσαμε ποτέ την όλη ιστορία ως αντισεξιστικό ή εργατικό αγώνα. Ο κατακερματισμός σε διαχωρισμένες σφαίρες καταπίεσης από τη μία, και αγώνα στον αντίποδα, δημιουργεί ένα δίπολο μεταξύ εργατισμού και αντισεξισμού, το οποίο ούτε επεξεργαστήκαμε τότε ως τέτοιο και σίγουρα μέσα από την κίνησή μας προσπαθήσαμε να υπερβούμε. Η αλήθεια είναι βέβαια ότι για λόγους νομικής στρατηγικής, που έχουν αναλυθεί ήδη, επιλέξαμε να μην εντάξουμε τα αιτήματα περί δεδουλευμένων στην αφίσα (όπως επίσης και να μην κατονομάσουμε το μαγαζί ή το αφεντικό), οπότε και προέκυψε όντως ένας διαχωρισμός, ανοίγοντας σε κινηματικό επίπεδο κεντρικά μόνο το κομμάτι της επίθεσης. Ωστόσο, εάν η ιστορία δεν έληγε με το πρώτο τυπικό ραντεβού στην επιθεώρηση εργασίας, πρόθεσή μας ήταν να κλιμακώσουμε και σε αυτό το επίπεδο. Όντως, όμως, αναγνωρίζουμε ως έλλειμμα το ότι δεν υπήρξαμε, αν όχι με δημόσιο κάλεσμα, τουλάχιστον συλλογικά ως σχήμα, στο ραντεβού στην επιθεώρηση. Για εμάς, τέλος, ήταν επιτακτικό να ανοίξει με όρους δημόσιας καλεσμένης παρέμβασης και πορείας στην πόλη το κομμάτι της επίθεσης, ακριβώς επειδή σε θεσμικό επίπεδο δεν μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα και ακριβώς επειδή θεωρούμε πως ζητήματα σεξιστικών συμπεριφορών και επιθέσεων σε χώρους εργασίας πρέπει να εντάσσονται στην «εργατική ατζέντα» και να ανοίγονται κεντρικά, αποτελώντας εφελκύδια διεκδικήσεων στους χώρους δουλειάς.

Μέσα στους χώρους εργασίας, τα περιστατικά σεξουαλικής βίας αποτελούν μία ακόμη πτυχή της έμφυλης βίας που δέχονται οι γυναίκες στην ελληνική κοινωνία. Η έμφυλη βία, ωστόσο, μέσα στους χώρους δουλειάς δεν είναι ξεκομμένη από την εργασιακή υποτίμηση, αλλά αποτελεί άλλη μία πτυχή της εκμετάλλευσης των γυναικών εντός της εργασιακής σχέσης. Θα μπορούσαμε να πούμε πως από τη μία το έμφυλο κομμάτι προσδιορίζει με άλλους όρους την εργασία των γυναικών, ενώ από την άλλη η ίδια η συνθήκη της εργασίας διαμορφώνει τη συγκεκριμένη μορφή της έμφυλης υποτίμησης των εργαζόμενων. Οι γυναίκες έχουν να αντιμετωπίσουν στους χώρους εργασίας τους –εκτός από τα εντατικοποιημένα ωράρια, την κακοπληρωμένη εργασία και τους κάθε λογής εκβιασμούς της εργοδοσίας περί αμοιβών/υπερωριών κλπ- μια σειρά από καταπίεσεις με έμφυλο πρόσημο. Όταν πουλάνε την εργατική τους δύναμη στο κάθε μεγάλο ή μικρό αφεντικό, είναι αντιμέτωπες, επίσης, με τις κρατούσες σεξιστικές αντιλήψεις για το κοινωνικό τους φύλο και τους ρόλους που πρέπει να επιτελούν (εμφανίσιμες, πρόσχαρες, διαθέσιμες, χαμογελαστές ή σέξι), και με την ίδια την αντίληψη των αφεντικών πως οι γυναίκες εργαζόμενες είναι κτήμα τους και πως αγοράζοντας την εργατική τους δύναμη, αγοράζουν και τη σεξουαλικότητά τους. Αφεντικοί, δηλαδή, που επιδιώκουν την επιβολή εντός της εργασιακής σχέσης και μέσω της έμφυλης βίας που ασκούν πάνω στις εργαζόμενές τους. Και, προφανώς, εντός της εργασιακής σχέσης είναι διαφορετικά και τα περιθώρια που έχουν οι εργαζόμενες να αντιδράσουν.

Υπό αυτό το πρίσμα (και επιχειρώντας να απαντήσουμε σε κριτικές που δεχθήκαμε πως «παραμελήσαμε το ταξικό»), θεωρούμε πως το ότι αποτέλεσε αιχμή η σεξουαλική επίθεση, δεν έχει να κάνει με το ότι διαχωρίσαμε τα ζητήματα, αξιολογώντας ως μεγαλύτερης βαρύτητας το έμφυλο κομμάτι έναντι του ταξικού. Θα λέγαμε μάλλον, πως προσπαθήσαμε να ανοίξουμε το κομμάτι της σεξουαλικής επίθεσης στον χώρο εργασίας ως ταξικό. Όχι γιατί επιχειρούμε μια απόλυτη αναγωγή του φύλου στην τάξη, αλλά επιχειρώντας να μιλήσουμε ως γυναίκες εργαζόμενες, όχι ως απλά γυναίκες, όχι ως εργαζόμενες σκέτο. Επειδή αξίζει να δούμε πως το έμφυλο κομμάτι προσδιορίζει με άλλους όρους την εργασία των γυναικών, αλλά και το πως η συνθήκη της εργασίας διαμορφώνει τη συγκεκριμένη μορφή της έμφυλης υποτίμησης των εργαζόμενων, όπως ειπώθηκε και προηγουμένως.

Όπως αναφέρθηκε ήδη, ο χαρακτήρας του αγώνα ήταν διττός, και τα ζητήματα που έθετε ήταν τόσο η εργασιακή διεκδίκηση, όσο και η έμφυλη υποτίμηση και βία στον εργασιακό χώρο. Και οι δύο πτυχές του αγώνα μπορεί σε ένα πρώτο επίπεδο να προβληματίζουν σε σχέση με το γιατί ένα αυτόνομο σχήμα που δραστηριοποιείται στο πανεπιστήμιο, επέλεξε να ασχοληθεί με κάτι που φαινομενικά βρίσκεται εκτός του πεδίου παρέμβασης ή και διεκδίκησης του. Για εμάς, η απάντηση σε αυτό το ερώτημα δεν είναι τόσο δύσκολη ή περίπλοκη.

Το αυτόνομο σχήμα ιστορικού-αρχαιολογικού είχε σταματήσει να βρίσκεται και να δραστηριοποιείται από τον περασμένο Ιούνιο. Το γεγονός αυτό συνέβη σε μεγάλο βαθμό λόγω της αλλαγής της καθημερινότητας των περισσότερων από εμάς, εφόσον είχαμε αποφοιτήσει ή αυτό θα συνέβαινε σε πολύ κοντινό χρόνο, σε συνδυασμό με τα διαφορετικά εργασιακά (ή και μη) περιβάλλοντα, στα οποία εμπλεκόταν η καθεμία κατά τη μετα-φοιτητική εποχή. Χάνοντας, επομένως, το κοινό σημείο συνάντησης που ήταν για εμάς το πανεπιστήμιο, παράλληλα με την έλλειψη συμμετοχής στο σχήμα μικρότερου κόσμου που θα επέτρεπε τη συνέχισή του, οδηγηθήκαμε στην απόφαση να σταματήσουμε να βρισκόμαστε και να δραστηριοποιούμαστε. Εκκρεμούσε, βέβαια, (και εκκρεμεί) η συλλογική επιθυμία να ξαναβρεθούμε με σκοπό τη διενέργεια απολογιστικών συζητήσεων και, πιθανώς, τη συλλογική αποτύπωσή τους.

Επομένως, παρά τη διάλυση του σχήματος, σε πρώτο επίπεδο αποφασίσαμε να τρέξουμε συλλογικά αυτόν τον αγώνα λόγω των προγενέστερων συντροφικών, αλλά και προσωπικών μεταξύ μας σχέσεων. Επιπλέον, η απουσία σωματείου ή άλλης συλλογικής μορφής, όπως η «ταξική πρωτοβουλία εμποροϋπαλλήλων» που δημιουργήθηκε τον τελευταίο καιρό, συνέβαλε στην απόφασή μας να τρέξουμε τον αγώνα.

Σ' ένα δεύτερο επίπεδο, δεν είναι περίεργο ή μακρινό για ένα αυτόνομο σχήμα να ανοίγει ζητήματα, ακόμη και να τρέχει αγώνες, έξω από τα όρια του πανεπιστημίου και για θέματα που δεν αφορούν μονάχα τη φοιτητική καθημερινότητα. Κοινή επιδίωξη των περισσότερων αυτόνομων σχημάτων είναι η προσπάθεια δημιουργίας κοινοτήτων αγώνα και αντίστασης εντός και εκτός του πανεπιστημίου, με στόχο το ξεπέραςμα της φοιτητικής ταυτότητας. Η διερεύνηση του κατά πόσο τα σχήματα κατάφεραν ή όχι να συναντηθούν με άλλα αγωνιζόμενα κομμάτια της κοινωνίας και να στήσουν από κοινού αγώνες είναι μια συζήτηση που δεν μπορεί να αποτυπωθεί σε αυτήν την εισήγηση. Παρ' όλα αυτά, τα αυτόνομα σχήματα προσπάθησαν αρκετές φορές να ανοίξουν τόσο μέσα, όσο και έξω από το πανεπιστήμιο, ζητήματα, τα οποία δεν άπτονται αμιγώς της φοιτητικής ταυτότητας: Ζητήματα κοινωνικής αναπαραγωγής, όπως στην περίπτωση της λέσχης και του ΟΑΣΘ, με επίδικο τη διαγραφή προστίμων, και παρεμβάσεις σε γειτονίες, όπως στην περίπτωση της εναντίωσης στην επιτροπή κατοίκων Τούμπας ενάντια στο χτίσιμο φιλοξενείου ασυνόδευτων ανήλικων μεταναστών. Αγώνες ή παρεμβάσεις, στους οποίους εμπλακήκαμε, όχι επειδή είμαστε φοιτήτριες, αλλά επειδή είμαστε και φοιτήτριες και άνεργες και επισφαλώς εργαζόμενες και ό,τι άλλο. Επειδή φέρουμε πολλαπλές ταυτότητες και αντίστοιχα πολλαπλές καταπιέσεις και άρα και οι αρνήσεις δομούνται πάνω σε αυτήν την πολλαπλότητα και επιδιώκουμε τη συνάντησή τους.

πιο προσωπικά...

Από το πρώτο τηλεφώνημα ενημέρωσης για το συμβάν μέχρι και το τελευταίο για την έκβαση της υπόθεσης στην επιθεώρηση, τα συναισθήματά μας, οι αντιδράσεις μας και οι δυνάμεις μας άλλαζαν και μεγάλωναν συνεχώς. Το σοκ και ο φόβος (για το πού μπορεί να φτάσει η ματσίλα και οι λούμπεν σχέσεις του αφεντικού που επιδεκτικά ανέφερε για να ενισχύσει το δυναμικό του προφίλ) δεν άργησαν να μετατραπούν, από την πρώτη κιόλας συνέλευση, σε ενεργοποίηση των συντροφικών σχέσεων που ενέχουν το σχήμα, και στην ενδυνάμωσή τους.

Καθώς όλες μας αναγνωρίζουμε πως τέτοια υποκείμενα που επιτίθενται σεξουαλικά, δεν έχουν κάποια συγκεκριμένη κοινωνική, ταξική, εθνική ταυτότητα, δεν ήταν δύσκολο να αντιπαρατεθούμε και να ξεπεράσουμε κάθε κοινωνικό ενδοιασμό («είναι «οικογενειάρχης» ο άνθρωπος!»), κάθε αυτό-ενοχοποιητική λογική, καθώς και κάθε φόβο, αφού ήμασταν όλες μαζί.

Ξέραμε ότι μπορούσαμε να χτυπήσουμε το αφεντικό τόσο κοινωνικά, τσαλακώνοντας την εικόνα του στη γειτονιά, όσο και οικονομικά, διεκδικώντας τα δεδουλευμένα. Έτσι, παράλληλα με το συλλογικό επίπεδο του αγώνα (μικροφωνική, αφισοκόλληση, πορεία), έτρεχε και το νομικό κομμάτι στην επιθεώρηση εργασίας για τη διεκδίκηση των δεδουλευμένων. Η διττή αυτή κατάσταση δημιουργούσε προς εμάς μία συνεχόμενη αναζήτηση των ισορροπιών και μία κατάσταση που μας προβλημάτιζε συνεχώς ως προς τα όριά μας αναφορικά με το νομικό κομμάτι του αγώνα. Για παράδειγμα, ενώ είχαμε αποφασίσει, ακολουθώντας τη νομική στρατηγική, ότι δεν θα στοχοποιήσουμε το μαγαζί του αφεντικού, στο τέλος της πορείας αυτό ξεπεράστηκε με την αφισοκόλληση στο εξωτερικό του μαγαζιού και με τα συνθήματα και τα τρικάκια που πετάχτηκαν έξω από την πόρτα του— κινήσεις, οι οποίες ώθησαν το αφεντικό να βγει από το μαγαζί αναζητώντας την πρώην εργαζόμενη. Η αμηχανία αρχικά ήταν μεγάλη λόγω της άγνοιας για το τι νομικά «πρέπει» να κάνεις και τι όχι, καθώς σε καμία περίπτωση δεν θέλαμε να γυρίσει κάποια από τις δράσεις μας επιθετικά προς τη συντρόφισσά μας, ή να θεωρηθεί εκβιασμός από την επιθεώρηση. Τελικά, η κατάσταση αυτή ξεπεράστηκε αναμετρώντας τις συλλογικές μας δυνάμεις την ώρα της πορείας-παρέμβασης, θεωρώντας πως μπορούμε να στηρίξουμε την επιθυμία μας και να υπερασπιστούμε τις επιλογές μας σε περίπτωση ενδεχόμενης δίκωξης.

Ως προς την ύπαρξή μας στο οργανωτικό κομμάτι, μπορούμε να πούμε ότι ήταν και αυτό ένα πρωτόγνωρο συναίσθημα για κάποιες από εμάς, και πολύ δυνατό για όλες. Μέγιστη στιγμή ήταν η μέρα της πορείας στο κέντρο της πόλης, όπου και βρίσκεται το μαγαζί του αφεντικού. Παρόλο που ήμασταν πέντε στο σχήμα, και αγχωνόμασταν να γίνουν όλα όπως τα είχαμε προγραμματίσει, ήμασταν πολλές, πάρα πολλές. Η συμμετοχή και εμπλοκή των αυτόνομων σχημάτων και άλλων συλλογικοτήτων δεν περιορίστηκε μόνο στην παρουσία τους με όρους «πολιτικής υποχρέωσης», αλλά ενεπλάκησαν ενεργά φωνάζοντας και γράφοντας δικά τους συνθήματα, με στένσιλ και αφισοκολλήσεις. Η βοήθεια ερχόταν από παντού, κάπως μαγικά, δείχνοντας πως οι συντροφικές σχέσεις υπάρχουν, δημιουργώντας χώρο για τον κόσμο να εκφραστεί και ξεπερνώντας εν τέλει τους ρόλους μεταξύ αυτών που καλούν και εκείνων που στηρίζουν. Ήμασταν σίγουρα πιο δυνατές από το ντροπιασμένο αφεντικό που κρύφτηκε τελικά στο μαγαζί του...

κλείνοντας...

Αρχικά, αναγνωρίζουμε όλες πως η εντατικοποιημένη καθημερινότητα και η διαχείρισή της (ή μη), έπαιξε σημαντικό ρόλο στην από κοινού διαχείριση και στήσιμο του αγώνα. Θεωρούμε πως, εάν οι χρόνοι μας δεν ήταν τόσο ασφυκτικοί και υπήρχε η παρακαταθήκη ενός άλλου αντίστοιχου αγώνα, τα αντανακλαστικά μας θα ήταν πιο άμεσα σε αρκετά κομβικά σημεία. Επιπλέον, ήταν δυσκολία σε σχέση με τη διεκπεραίωση του αγώνα, ο λίγος σε αριθμό κόσμος που απαρτίζει τη συλλογικότητά μας, και αυτό φάνηκε με την απουσία δράσεων, οι οποίες δυνητικά θα θέλαμε να τρέξουν. Ωστόσο, η κατάσταση αυτή ξεπεράστηκε κατά τη διάρκεια της πορείας, όπου οι συντροφικές μας σχέσεις υπερκάλυψαν το οποιοδήποτε κενό.

Ακόμα, σίγουρα σημαντικό έλλειμμα από την πλευρά μας, υπήρξε η απουσία μας στο νομικό κομμάτι του αγώνα, και συγκεκριμένα στα πλαίσια του ραντεβού στην επιθεώρηση εργασίας. Αν και με βάση τη νομική στρατηγική που ακολουθήσαμε κερδίσαμε τα δεδουλευμένα, η παρουσία μας εκεί θα ήταν σημαντική, καθώς θα λειτουργούσε αφενός εμπνευστικά απέναντι στα ειρωνικά και απαξιωτικά βλέμματα όσων διαχειρίζονταν την υπόθεση, και αφετέρου ως άσκηση πίεσης σε περίπτωση που η συνάντηση των δύο πλευρών δεν κυλούσε ομαλά για μας.

Ως προς την προσέγγισή μας και τα σχόλια που δεχτήκαμε για το διττό του αγώνα, θεωρούμε πως ο λόγος μας (σε κείμενα και συνθήματα) καθώς και οι κινητοποιήσεις μας, ενείχαν τόσο το εργασιακό κομμάτι με τις συνθήκες επισφάλειας που το χαρακτηρίζουν, όσο και το έμφυλο, καθώς όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι έμφυλοι ρόλοι και ταυτότητες (ανα)παράγονται στους χώρους εργασίας μας (και μη) συνεχώς.

Στο σημείο αυτό, σημαντικό για εμάς είναι να αναφερθούμε στη συντροφική κριτική που δεχτήκαμε κατά τη διάρκεια της πορείας πάνω σε συνθήματα και στον τίτλο του κειμένου: «*Αυτή η κοινωνία έχει βαρνηκοΐα στον σεξισμό και την πατριαρχία*». Ο τίτλος σε καμία περίπτωση δεν χρησιμοποιήθηκε από εμάς προσβλητικά ως προς τον κόσμο με μειωμένη ακοή ή με σκοπό την αναπηροποίηση τους. Μόνος στόχος ήταν να γίνει μία έμμεση σύνδεση με το μαγαζί του αφεντικού, που σχετίζεται με την κατασκευή ακουστικών βαρνηκοΐας, καθώς για νομικούς λόγους δεν μπορούσαμε να το κατονομάσουμε.

Επίσης, σχόλια σε προσωπικές συζητήσεις όπως «Έμαθα για το περιστατικό. Τι να πω, κρίμα!», «Νομίζω ήταν υπερβολική η αντίδραση σας», «Μπορεί να ήταν ερωτευμένος μαζί σου», «Ένα φιλί δεν υποδηλώνει και κάτι», «Σε περίπτωση που υπήρχε ερωτική έλξη και από σένα, θα αντιδρούσες έτσι;», «Αν δηλαδή σου άρεσε και σένα θα το μετέφραζες σαν σεξουαλική επίθεση;», μας προβλημάτισαν, καθώς τέτοιου τύπου μισογυνικές και σεξιστικές απόψεις και συμπεριφορές περιστρέφονται γύρω από κάθε σεξουαλική επίθεση και, δυστυχώς, αναπαράγονται και διαπερνούν και τις σχέσεις, τις οποίες θέλουμε να ονομάζουμε συντροφικές.

Τέλος, παρά τα όποια προβλήματα συναντήσαμε, είμαστε χαρούμενες και νιώσαμε ότι ξεπεράσαμε τις εαυτές μας, καθώς θεωρούμε πως στο σύνολό του ο αγώνας μας ήταν μια αρχή για πολλούς ακόμα με το ίδιο επίδικο και όχι μόνο. Θεωρούμε πως ανοίγει δυναμικά μία συζήτηση για τα αυτόνομα σχήματα, θέτοντας την ερώτηση του πώς αντιλαμβανόμαστε αυτή τη μορφή οργάνωσης στο πανεπιστήμιο, πώς ορίζεται η ατζέντα τους και ποια είναι αυτή, και τέλος αν ο αγώνας αυτός μπορεί να αποτελέσει αφορμή για τη διεύρυνση του πεδίου παρέμβασης των σχημάτων με το άνοιγμα αντίστοιχων αγώνων που ξεπερνούν τα πλαίσια του πανεπιστημίου και της φοιτητικής ταυτότητας, και που απαντούν σε προβλήματα που αντιμετωπίζουμε και έξω από το πανεπιστήμιο, όπως στους χώρους εργασίας. Για εμάς, η απάντηση στο αφεντικό με συλλογικούς όρους ήταν ένας αγώνας προς μία τέτοια κατεύθυνση και η απόφαση να τον τρέξουμε ήταν αυτονόητη. Έτσι και έγινε...

ζήσαν αυτές καλά, κι αυτός χειρότερα (έστω και για λίγο)

αυτόνομο σχήμα ιστορικού-αρχαιολογικού

<http://autonomohistarch.espivblogs.net>

2/6/2017